

Priročnik Krajinskoekološke analize s programskim orodjem QGIS

Naslov dela: *Krajinskoekološke analize s programskim orodjem QGIS. Študijski priročnik za vaje pri predmetu Krajinska ekologija*

Avtor: *Vasja Leban*

Založba in leto izdaje: *Založba Univerze v Ljubljani, 2026*

V začetku leta je izšel učbenik *Krajinskoekološke analize s programskim orodjem QGIS* dr. Vasja Leban, ki predstavlja celovito slovensko učno gradivo, ki sistematično povezuje temeljne vsebine krajinske ekologije z uporabo sodobnih geoinformacijskih tehnologij. Ker je sodobno krajinsko načrtovanje nepredstavljivo brez poznavanja prostorskih podatkovnih baz in orodij GIS, je učbenik izjemno dobrodošlo dopolnilo obstoječim virom, posebej monografiji *Krajinska ekologija* (Pirnat, 2024), ki predstavlja teoretske temelje discipline. Lebanov priročnik monografijo nadgrajuje predvsem v praktičnem, postopkovnem in aplikativnem smislu.

V uvodnem delu avtor utemelji pomen geoinformatike v sodobnih prostorskih strokah in izpostavi nujnost obvladovanja prostorskih podatkov, saj so velike odprte podatkovne baze, dostopne prek nacionalnih in evropskih portalov, postale sestavni del študijskih in raziskovalnih procesov. V poglavjih o osnovah QGIS tako bralec spozna ključne elemente programskega vmesnika, delo z vektorskimi in rastrskimi sloji, spletne storitve (WMS/WFS/WMTS), uporabo vtičnikov ter upravljanje projektov. V nadaljevanju so predstavljeni analitični postopki, kot so izdelava digitalnega modela višin, analiza reliefa, reklasifikacije, območna statistika ter delo z zgodovinskimi

kartami, kar omogoča razumevanje krajinskih sprememb skozi čas – eno izmed osrednjih tem krajinske ekologije. Posebna vrednost učbenika je poglavje o krajinskih metrikah in uporabi vtičnika LecoS, kar uporabnikom omogoča neposredno povezavo med teoretskimi koncepti krajinske ekologije in lastnimi analizami krajinske zgradbe. Poglavje o kartografiji z natančnimi postopki vodi k pripravi zemljevidov, grafičnih elementov in 3D vizualizacij.

Učbenik pri tem ne ostane pri abstraktnih razlagah, temveč ponudi obsežen slikovni material, označena zaporedja ukazov in jasno razložene postopke, ki omogočajo hitro usvajanje tehnik dela v QGIS tudi popolnim začetnikom. Velika prednost učbenika je njegova izrazita pedagoška uporabnost: vsebuje naloge, javno dostopne podatkovne baze in postopke, ki jih lahko uporabniki takoj preizkusijo v praksi. Učbenik je primarno namenjen študentom gozdarstva in krajinske arhitekture, vendar je zaradi interdisciplinarne uporabnosti GIS-ov uporaben tudi za študente geografije, okoljskih ved, urbanizma, agronomije ter druge prostorske strokovnjake, ki delajo s kartami, analizami rabe tal, podatki LiDAR ali zgodovinskimi viri.

Krajinskoekološke analize s programskim orodjem QGIS so zato več kot le tehnični priročnik – so most med teorijo in prakso, med krajino in podatki. Učbenik daje uporabnikom samozavest pri delu s prostorskimi analizami, pedagogom pa sodobno in kakovostno orodje za poučevanje.

Mojca NASTRAN¹

¹ M. N., Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Večna pot 83, SI-1000 Ljubljana, Slovenija. mojca.nastran@bf.uni-lj.si